

**2017 M. BALANDŽIO 23 D. NAUJŲ JONAVOS IR ŠAKIŲ RAJONŲ SAVIVALDYBIŲ
TARYBŲ NARIŲ – MERŲ RINKIMŲ IR NAUJŲ RINKIMŲ Į LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMĄ VIENMANDATĖJE ANYKŠČIŲ–PANEVĖŽIO RINKIMŲ APYGARDOJE NR. 49
BALSAVIMO PAŠTU SPECIALIUOSE PAŠTUOSE ORGANIZAVIMO TVARKOS
APRAŠAS**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. 2017 m. balandžio 23 d. naujų Jonavos ir Šakių rajonų savivaldybių tarybų narių – merų rinkimų ir naujų rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą vienmandatėje Anykščių–Panevėžio rinkimų apygardoje balsavimo paštu specialiuose paštuose organizavimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) skiriamas paštu, kurių aptarnaujamoje teritorijoje įkuriami balsavimui paštu specialūs paštai, įstaigų, kuriose bus įkurti specialūs paštai, vadovams, atsakingiems už balsavimą įstaigose darbuotojams ir rinkimų komisijoms.

2. Balsavimas paštu specialiuose paštuose skirstomas į šiuos etapus:

2.1. pasirengimo balsuoti;

2.2. balsavimo;

2.3. baigiamąjį.

3. Balsuoti paštu gali Jonavos, Šakių rajonų savivaldybių ir Anykščių–Panevėžio rinkimų apygardos rinkėjai, kurie dėl sveikatos būklės ar amžiaus yra sveikatos priežiūros (išskyrus ambulatorines), socialinės rūpybos ar globos įstaigose arba atlieka privalomąją karo tarnybą ir todėl negali atvykti balsuoti į rinkimų apylinkę, arba atlieka tikrąją karo tarnybą, arba yra areštinėse, arba atlieka arešto ar laisvės atėmimo bausmę Kalėjimų departamentui prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos (toliau – Kalėjimų departamentas) pavaldžiose įstaigose, esančiose Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Kalėjimų departamentas pateikia Lietuvos Respublikos vyriausiajai rinkimų komisijai (toliau – VRK) jam pavaldžių įstaigų, kuriose laisvės atėmimo bausmę atlieka rinkėjai, deklaruojančią gyvenamąją vietą Jonavos, Šakių rajonų savivaldybėse ir Anykščių–Panevėžio rinkimų apygardos teritorijoje, sąrašą ir šiose įstaigose atsakingų už balsavimo organizavimą darbuotojų sąrašą (vardas ir pavardė, asmens kodas, kontaktai).

4. Balsuoti paštu galima Aprašo 3 punkte nurodytų įstaigų vadovų teikimu specialiai balsavimui sudarytuose paštuose (toliau – specialūs paštai) jų darbo valandomis (pašto vadovo teikimu suderinus su įstaigos vadovu) paskutinį trečiadienį, ketvirtadienį ar penktadienį iki rinkimų dienos.

5. Už balsavimo paštu organizavimą atsako atitinkamo pašto vadovas. Balsavimo vokų ir biuletenių apskaitą, išdavimą ir priėmimą balsuojant paštu tvarko paštų vadovai. Rinkimų biuletenių (toliau – biuleteniai), išorinių ir vidinių balsavimo vokų ir specialių ženklų vokams užklijuoti apskaita prilyginama griežtos atskaitomybės blankų apskaitai. Iš paštu balsavusių rinkėjų gauti užklijuoti išoriniai vokai su rinkimų dokumentais (toliau – specialioji pašto korespondencijos siunta) nepažeisti turi būti įteikiami tik Jonavos, Šakių rajonų savivaldybių rinkimų komisijoms (toliau – SRK) ir Anykščių–Panevėžio apygardos rinkimų komisijai (toliau – ARK) Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo ir Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo (toliau – įstatymai) nustatyta tvarka ir laiku.

6. Už pašto darbo balsuojant specialiuose paštuose priežiūros organizavimą atsako rinkimų apylinkės, kurios teritorijoje tas specialus paštas yra, komisijos pirmininkas.

II SKYRIUS

RINKIMŲ AGITACIJOS APRIBOJIMAI VYKDANT BALSAVIMĄ PAŠTU

7. Bet kam draudžiama naudotis tarnybine padėtimi valstybės ar savivaldybių institucijose, įstaigose ar organizacijose, taip pat valstybinėse ar savivaldybių visuomenės informavimo priemonėse vykdant bet kokią rinkimų agitaciją, pavesti tai daryti kitiems asmenims ar kaip nors kitaip, naudojantis tarnybine padėtimi, bandyti paveikti rinkėjų valią. Valstybės, savivaldybių pareigūnams, valstybės tarnautojams draudžiama, naudojantis tarnybine padėtimi, sudaryti sau, kandidatams ar partijai išskirtines rinkimų agitacijos sąlygas. Tai pažeidęs asmuo gali būti traukiamas administracinėn arba baudžiamojon atsakomybėn Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

8. Jeigu rinkėjams balsuojant paštu yra pažeidžiami įstatymų reikalavimai (trukdoma balsuoti asmeniškai ir slaptai, vykdoma rinkimų agitacija, siūlomas užmokestis, rinkėjai vaišinami arba kitaip paperkami balsuoti už kurį nors kandidatą ir panašiai), tai pastebėjęs pašto darbuotojas nedelsdamas apie tai turi pranešti policijai, pašto vadovui ir apylinkės rinkimų komisijos pirmininkui. Rinkimų dokumentų išdavimas rinkėjams sustabdomas, iki bus nutrauktas įstatymų pažeidimas ir bus sudarytos sąlygos balsuoti įstatymų nustatyta tvarka.

III SKYRIUS

PASIRENGIMAS BALSUOTI

9. Balsavimo paštu specialiuose paštuose tvarka nustatyta Savivaldybių tarybų rinkimų įstatymo 56, 64, 66, 67, 68, 69 straipsniuose ir Seimo rinkimų įstatymo 59, 67, 71, 72, 73, 74 straipsniuose.

10. Įgyvendinant elektroninį balsuojančių specialiuose paštuose rinkėjų žymėjimą, naudojama Vyriausiosios rinkimų komisijos informacinės sistemos posistemė *RINKĖJAI* (toliau – posistemė *RINKĖJAI*), kurioje:

- 10.1. formuojamas įstaigų, kuriose sudaromi specialūs paštai, registras;
- 10.2. sudaromas rinkėjų, balsuojančių specialiame pašte, sąrašas;
- 10.3. formuojami ir atspausdinami pagal balsuojančių specialiame pašte sąrašą vardiniai išankstinio balsavimo lakštai (toliau – lakštas), kuriuos iš sistemos gali atspausdinti SRK (ARK) arba įstaigos darbuotojas;
- 10.4. nurodomi atsakingi už balsavimo organizavimą specialiuose paštuose įstaigos darbuotojai, kurie, gavę sutikimą iš SRK (ARK) prisijungti prie sistemos, gali sudaryti balsuojančių specialiame pašte sąrašus, juos papildyti ir atspausdinti vardinius lakštus;
- 10.5. registruojamas kiekvieno balsavusio rinkėjo lakšto pirmojoje dalyje užklijuoto specialaus ženklo numeris.

11. Sveikatos priežiūros (išskyrus ambulatorines), socialinės rūpybos ir globos įstaigų vadovai, savivaldybių teritorijose esančių karinių vienetų vadai ir Kalėjų departamentui pavaldžių bausmių vykdymo įstaigų vadovai privalo:

- 11.1. skirti balsavimui tinkamas patalpas ir įrengti jose tinkamas balsuoti vietas, kuriose rinkėjas galėtų netrukdomas ir slaptai užpildyti biuletenį ir įdėti jį į balsavimo voką;
- 11.2. garantuoti tinkamas pašto darbuotojų darbo sąlygas;
- 11.3. paskirti atsakingą už balsavimo organizavimą specialiame pašte įstaigos darbuotoją, kuris privalo:

11.3.1. sudaryti specialiuose paštuose balsuojančių rinkėjų sąrašus. Specialiame pašte balsuojančių rinkėjų sąrašė turi būti nurodyta rinkėjo asmens kodas, vardas ir pavardė;

11.3.2. elektroniniu paštu perduoti specialiame pašte balsuojančių rinkėjų sąrašą SRK (ARK) iš jos gauti atspausdintus vardinius lakštus arba, gavęs iš SRK (ARK) prisijungimą prie sistemos, šį sąrašą įkelti tiesiogiai į posistemę *RINKĖJAI* ir atspausdinti rinkėjams vardinius lakštus;

11.3.3. užtikrinti, kad lakštai būtų įteikti rinkėjams prieš balsavimą;

11.3.4. iš anksto pranešti rinkėjams apie specialaus pašto darbo vietą ir laiką, taip pat sudaryti rinkėjams sąlygas į jį atvykti.

12. Apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas privalo pateikti SRK (ARK) dviejų komisijos narių, kurie prižiūrės balsavimą specialiame pašte, vardus ir pavardes, jų kontaktus.

13. SRK (ARK) sveikatos priežiūros (išskyrus ambulatorines), socialinės rūpybos ir globos įstaigų vadovų, savivaldybių teritorijose esančių karinių vienetų vadų ir Kalėjų departamentui pavaldžių bausmių vykdymo įstaigų vadovų teikimu sudaro specialių paštų registrą (sąrašą), pašto

vadovo teikimu (suderinus su įstaigos vadovu) nustato specialių paštų darbo laiką ir įkelia į posistemę *RINKĖJAI*.

14. Į posistemę *RINKĖJAI* SRK (ARK) įkelia taip pat kitus duomenis: įstaigos adresą, atsakingų įstaigos darbuotojų ir apylinkės rinkimų komisijos narių vardus ir pavardes bei kontaktus, numatomą balsuosiančių rinkėjų skaičių.

15. SRK (ARK) ne vėliau kaip likus 15 (penkiolikai) dienų iki rinkimų dienos atspausdina specialių paštų sąrašą (forma P2), kurį pasirašo SRK (ARK) pirmininkas, ir pateikia VRK.

16. Darbo laiko grafikas perduodamas įstaigų, kuriose vyksta balsavimas paštu, bei paštų vadovams ir skelbiamas viešai.

17. Pašto vadovas ne vėliau kaip likus 10 (dešimt) dienų iki balsavimo paštu pradžios SRK (ARK) pritarimu paskiria pašto darbuotojus, kurie balsavimo paštu specialiuose paštuose metu išduos ir priims rinkimų dokumentus, ir pateikia SRK (ARK) šių darbuotojų sąrašą, kuriame nurodoma: darbuotojo vardas, pavardė, pareigos, pašto pavadinimas. Jeigu SRK (ARK) iš anksto raštu pareikalauja, pašto vadovas privalo nušalinti pašto darbuotoją nuo darbo su rinkimų dokumentais. Pašto darbuotojams, kurie įgaliojami išduoti ir priimti rinkimų dokumentus, SRK (ARK) išrašo nustatytos formos P3 pažymas, kurias perduoda atitinkamam pašto vadovui. Pašto darbuotojams pažymas išduoda paštų vadovai. Šios pažymos neturintis pašto darbuotojas neturi teisės išduoti ir priimti rinkimų dokumentų. SRK (ARK) pirmininkas pažymų išrašymo apskaitą tvarko specialiaame žurnale. Rinkimų komisijos narys, rinkimų stebėtojas, pateikęs pašto darbuotojui savo pažymėjimą, rinkėjas, pateikęs rinkėjo kortelę ir asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, turi teisę įrašyti į šią pažymą savo pastabą. Apie ją pašto vadovas nedelsdamas praneša SRK (ARK).

18. Pašto darbuotojų, kurie vykdys balsavimą Kalėjų departamentui pavaldžioje įstaigoje Lietuvos teritorijoje, sąrašą akcinė bendrovė Lietuvos paštas (toliau – Lietuvos paštas) pateikia VRK. VRK tvirtina ir išduoda pažymas ir kitus balsavimui reikalingus dokumentus (biuletenius, vokus, specialius ženklus).

19. SRK (ARK) ne vėliau kaip likus 2 (dviem) dienoms iki balsavimo paštu pradžios pristato atitinkamam pašto vadovui rinkimų dokumentus (biuletenius, kurie turi būti antspauduoti SRK (ARK) antspaudu, taip pat balsavimo paštu išorinius ir vidinius vokus ir specialius ženklus vokams užklijuoti). Apie tai surašomas perdavimo aktas (du egzemplioriai, forma P4). Rinkimų biuleteniai turi numeruotas šakneles ir yra susegti. Patys biuleteniai nėra ir negali būti numeruojami. Išduodamas rinkėjui biuletenį, pašto darbuotojas atplėšia jį nuo šaknelės.

20. Pašto vadovas antspauduotus biuletenius, vidinius ir išorinius vokus ir specialius ženklus vokams užklijuoti išduoda paštams, kurių teritorijose sudaryti specialūs paštai, pagal perdavimo aktą (forma P4a), pasilikdamas rezervą, kurį naudoja papildymui.

21. Balsavimui turi būti pasirengta likus vienai dienai iki balsavimo paštu pradžios.

IV SKYRIUS BALSAVIMAS

22. Balsuoti paštu galima **visuose Jonavos ir Šakių rajonų savivaldybių ir Anykščių–Panevėžio rinkimų apygardos teritorijose sudarytuose specialiuose paštuose ir Kalėjimų departamentui pavaldžiose įstaigose**, kuriose laisvės atėmimo bausmę atlieka rinkėjai, deklaruojant gyvenamąją vietą Jonavos, Šakių rajonų savivaldybėse ir Anykščių–Panevėžio rinkimų apygardos teritorijoje, **paskutinį trečiadienį, ketvirtadienį ar penktadienį iki rinkimų dienos ar pakartotinio balsavimo dienos.**

23. Apylinkės rinkimų komisija prižiūri, kaip paštas, kuris yra šios rinkimų apylinkės teritorijoje, vykdo įstatymų reikalavimus. Asmeniškai už tai yra atsakingas apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas. Jis privalo:

23.1. prieš prasidedant balsavimui patikrinti, kaip parengtos specialių paštų patalpos, arba pavesti tai padaryti komisijos nariams;

23.2. patikrinti, kad įstaigų, kuriose yra įkurti specialūs paštai, skelbimų lentoje būtų iškabinta informacija apie specialių paštų darbo laiką, vietą;

23.3. užtikrinti, kad 2 (du) rinkimų komisijos nariai (kurių asmens duomenys yra įkelti į posistemę *RINKĖJAI*) dalyvautų balsuojant specialiame pašte;

23.4. tuo atveju, jeigu rinkėjas nebuvo įtrauktas į šio specialaus pašto rinkėjų sąrašą ir jam nebuvo atspausdintas lakštas, užtikrinti, kad dalyvaujantis balsuojant specialiame pašte komisijos narys organizuotų lakšto atspausdinimą ir jo perdavimą rinkėjui (jeigu lakšto atspausdinti galimybių nėra, komisijos narys užpildo tuščią lakšto formą pagal rinkėjo kortelės duomenis);

23.5. organizuoti specialaus pašto darbo priežiūrą taip, kad apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas būtų nedelsiant informuotas apie įstatymų pažeidimą. Šiuo atveju jis turi nedelsdamas pradėti tirti pranešimą ir apie tai informuoti SRK (ARK). Prireikus apie pažeidimą jis turi pranešti VRK tel.: (8 5) 239 6969 / 239 6967, policijai ir imtis priemonių, kad būtų nutrauktas įstatymų pažeidimas.

24. Balsavimą paštu specialiuose paštuose gali stebėti rinkimų stebėtojai, turintys rinkimų stebėtojo pažymėjimą stebėti rinkimus bet kurioje rinkimų apylinkėje.

25. Pašto darbuotojai vykdo balsavimą specialiame pašte pagal Išankstinio balsavimo tvarkos aprašą, patvirtintą VRK 2016 m. gegužės 26 d. sprendimu Nr. Sp-68 „Dėl Išankstinio balsavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (pagal Išankstinio balsavimo tvarkos aprašą, iliustruotą nuotraukomis).

26. Sugadintas biuletenis rinkėjo prašymu pakeičiamas nauju. Pašto darbuotojas sugadintą biuletenį perbraukia ir ant jo pasirašo. Sugadinti biuleteniai laikomi atskirai, kartu su biuletenių šaknelėmis.

27. Rinkėjas, kuris dėl fizinio trūkumo, ligos ar kitokių priežasčių balsavimo veiksmų pats atlikti negali (užpildyti biuletenių, įdėti jų į voką), jo prašymu juos atlieka rinkėjo pasirinktas asmuo (išskyrus rinkimų komisijos narį, specialaus pašto darbuotoją, rinkimų stebėtoją). Šis asmuo biuletenį privalo užpildyti rinkėjo akivaizdoje pagal jo nurodymą ir išsaugoti balsavimo paslaptį.

28. Sveikatos priežiūros (išskyrus ambulatorines), socialinės rūpybos ir globos įstaigose pas rinkėjus, turinčius judėjimo sutrikimų, atvyksta ne mažiau kaip 2 (du) apylinkės rinkimų komisijos nariai, rinkimų stebėtojai (jeigu šie pageidauja) ir specialaus pašto darbuotojai. Įstaigos vadovas taip pat turi pasirūpinti, kad turintiems judėjimo sutrikimų rinkėjams būtų sudarytos sąlygos balsuoti slapta ir nevaržant jų valios.

29. Pašto darbuotojui, kuris išduoda rinkimų dokumentus, draudžiama daryti poveikį rinkėjui, jo apsisprendimui ar skubinti jį balsuoti, taip pat priimti iš rinkėjų neužklijuotus išorinius balsavimo vokus, išduoti rinkėjams rinkimų dokumentus kitose vietose. Rinkėjams draudžiama išsinešti iš specialaus pašto rinkimų biuletenius, balsavimo paštu vokus ar juos perduoti kitiems asmenims.

30. Po įvykdyto balsavimo pašto darbuotojas užpildytą lakštą pirmąsias dalis suskaičiuoja ir pagal aktą (forma P10) perduoda dalyvavusiam balsuojant specialiaame pašte apylinkės rinkimų komisijos nariui, kuris gautas lakštą dalis perduoda apylinkės rinkimų komisijos pirmininkui.

Po balsavimo Kalėjimų departamentui pavaldžioje įstaigose pašto darbuotojas užpildytą lakštą pirmąsias dalis perduoda atsakingam už balsavimą įstaigos darbuotojui. Kalėjimų departamentas užtikrina operatyvų užpildytą lakštą pirmųjų dalių perdavimą VRK. Pagal gautas lakštą pirmąsias dalis VRK atlieka elektroninį rinkėjų žymėjimą.

31. Apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas, gavęs po balsavimo specialiaame pašte lakštą pirmąsias dalis, kuriose yra užklijuota specialaus ženklo numeruota dalis, organizuoja specialaus ženklo numerio įrašymą prie balsavusiojo į Elektroninį rinkėjų sąrašą. Specialaus ženklo numeriai turi būti įkelti į sistemą iki kitos dienos 9 val. Tokiu būdu yra užbaigiamas specialiaame pašte balsavusių rinkėjų elektroninis žymėjimas.

V SKYRIUS

SPECIALIŲJŲ PAŠTO KORESPONDENCIJOS SIUNTŲ ĮFORMINIMAS, IŠSIUNTIMAS IR ĮTEIKIMAS

32. Specialiųjų pašto korespondencijos siuntų (užklijuotų išorinių balsavimo paštu vokų su rinkėjų užpildytais biuleteniais), priimtų specialiuose paštuose, duomenys įrašomi į Lietuvos pašto

Logistikos modulį. Ant visų pašto dokumentų, kurie naudojami apdorojant šias siuntas, turi būti žyma „Rinkimai“.

33. Specialiosios pašto korespondencijos siuntos laikomos ir persiunčiamos saugiai, atskirai nuo kitų siuntų, specialiose darbo vietose ir pagal paskirtį išsiunčiamos kasdien kuo greičiausi būdu į Pašto skirstymo departamento paskirstymo skyrių, Kauno logistikos centrą arba Vilniaus logistikos centrą, iš kurių perduodamos įteikti SRK (ARK).

34. Lietuvos pašto Pervežimų departamentas specialiąsias pašto korespondencijos siuntas įteikia SRK (ARK) pasirašytinai rinkimų dieną ne vėliau kaip iki 11 val.

35. Specialiosios pašto korespondencijos siuntos SRK (ARK) įteikiamos pagal registrą GP 10. Registras GP 10 surašomas dviem egzemplioriais. SRK (ARK) pirmininkas (kai jo nėra, – pirmininko pavaduotojas arba sekretorius) gautų specialiųjų pašto korespondencijos siuntų skaičių patvirtina registre GP 10, nurodydamas pareigas, vardą, pavardę, datą ir valandą, pasirašo ir uždeda SRK (ARK) antspaudą.

VI SKYRIUS BAIGIAMASIS LAIKOTARPIS. ATASKAITA

36. Informacija apie balsavimo paštu eigą ir balsavusių paštu specialiuose paštuose rinkėjų skaičių (forma P8) po balsavimo kitą dieną iki 11 val. perduodama Lietuvos paštui nustatyta tvarka.

37. Lietuvos paštas po balsavimo kitą dieną iki 12 val. perduoda VRK duomenis apie balsavusių paštu specialiuose paštuose rinkėjų skaičių ir apibendrintą informaciją apie balsavimo paštu eigą.

38. Paskutinį šeštadienį iki rinkimų dienos pašto vadovas nepanaudotus ir sugadintus biuletenius kartu su jų šaknelėmis, išorinius ir vidinius vokus bei specialius ženklus vokams užklijuoti pagal perdavimo aktą (P4 forma) grąžina SRK (ARK), iš kurios jie buvo gauti. Perduodant patikrinamas biuletenių balansas. Rinkėjams išduotų biuletenių šaknelės, kiti rinkimuose naudoti, bet neperduotini dokumentai saugomi Lietuvos pašto ir jo regionų archyvuose. Jie sunaikinami VRK priėmus sprendimą ir apie tai pranešus Lietuvos paštui.

39. Rinkimų dieną iki 12 val. Lietuvos pašto paskirti atsakingi pašto darbuotojai informuoja Lietuvos paštą, kiek SRK (ARK) įteikta specialiųjų pašto korespondencijos siuntų.

40. Lietuvos paštas per 3 (tris) dienas po rinkimų pateikia VRK ataskaitą apie balsavusių kiekviename specialiame pašte rinkėjų skaičių (forma P8a).

41. Sudarant sutartį su Lietuvos paštu, sutartyje galima nustatyti ir vėlesnius šiame apraše nustatytus ataskaitų pateikimo terminus, jeigu ataskaitoms per nustatytus terminus parengti ir pateikti būtų reikalingos papildomos laiko ar kitos sąnaudos.